

RECONSTRUCTIE
Boskalis vs. Extinction Rebellion
De rebel en de CEO

Tekst Annerieke Goudappel
Illustraties Tammo Schuringa

Eerder dit jaar kwam het tot een treffen tussen Pippi van Ommen van Extinction Rebellion en Peter Berdowski, CEO van Boskalis. Wie zijn deze twee tegenpolen, waar staan zij voor, wat vertegenwoordigen zij en hoe kwam het dat zij elkaar op een dag in mei recht in de ogen keken op het terrein van Boskalis in Papendrecht?

In de vroege middag van 20 mei 2022 kwam Peter Berdowski, CEO van Koninklijke Boskalis Westminster, bijgenaamd The Big Berdowski vanwege de overnamedrift waarmee hij Boskalis nog groter en machtiger had gemaakt, op een damesfiets met zwart kratje aan het stuur de hoek om rijden van het hoofdkantoor in Papendrecht, dat op dat moment belaagd werd door actievoerders van Extinction Rebellion in felgele en felroze overalls. De rebellen waren ladders opgeklommen en stonden op het afdakje boven de hoofdingang te zwaaien met flares, onschadelijke rookbommetjes, waar blauwe en gele rook uit opsteeg, die tijdelijk het zicht ontnam op hun spandoek met de tekst *We Dug Up Your Dirt. #baggerbedrijf*.

Wat ging er om in het hoofd van Peter Berdowski?

Nog geen anderhalf jaar geleden had hij voor het oog van de wereld met Boskalis dochter SMIT Salvage (een van zijn overnames) het megacontainerschip Ever Given

vlotgetrokken, nadat het schip dagenlang het Suezkanaal geblokkeerd had, waarna de file wachtende containerschepen eindelijk hun lading kon gaan verspreiden naar alle uithoeken van de wereld. In de weken na de redding kwamen tien keer zoveel open sollicitaties als gewoonlijk binnen en Berdowski kreeg flessen wijn toegestuurd van mensen die eindelijk hun langverwachte goederen zagen binnenkomen. De goede afloop van het avontuur in het Suezkanaal, door Berdowski later omschreven als een jongensboek, werd wereldwijd uitgezonden en zette Boskalis mooi in de schijnwerpers. Zijn bedrijf stond er in mei 2022 florissant voor. De corona-ellende die de laatste twee jaar de cijfers in een duikvlucht had geduwd, lag goeddeels achter hem en de orderportefeuille was nog nooit zo goed gevuld.

En nu dit, waar ging dit over, wat wilden deze in gele en roze overalls gestoken overwegend jonge mensen, waar kwamen ze vandaan?

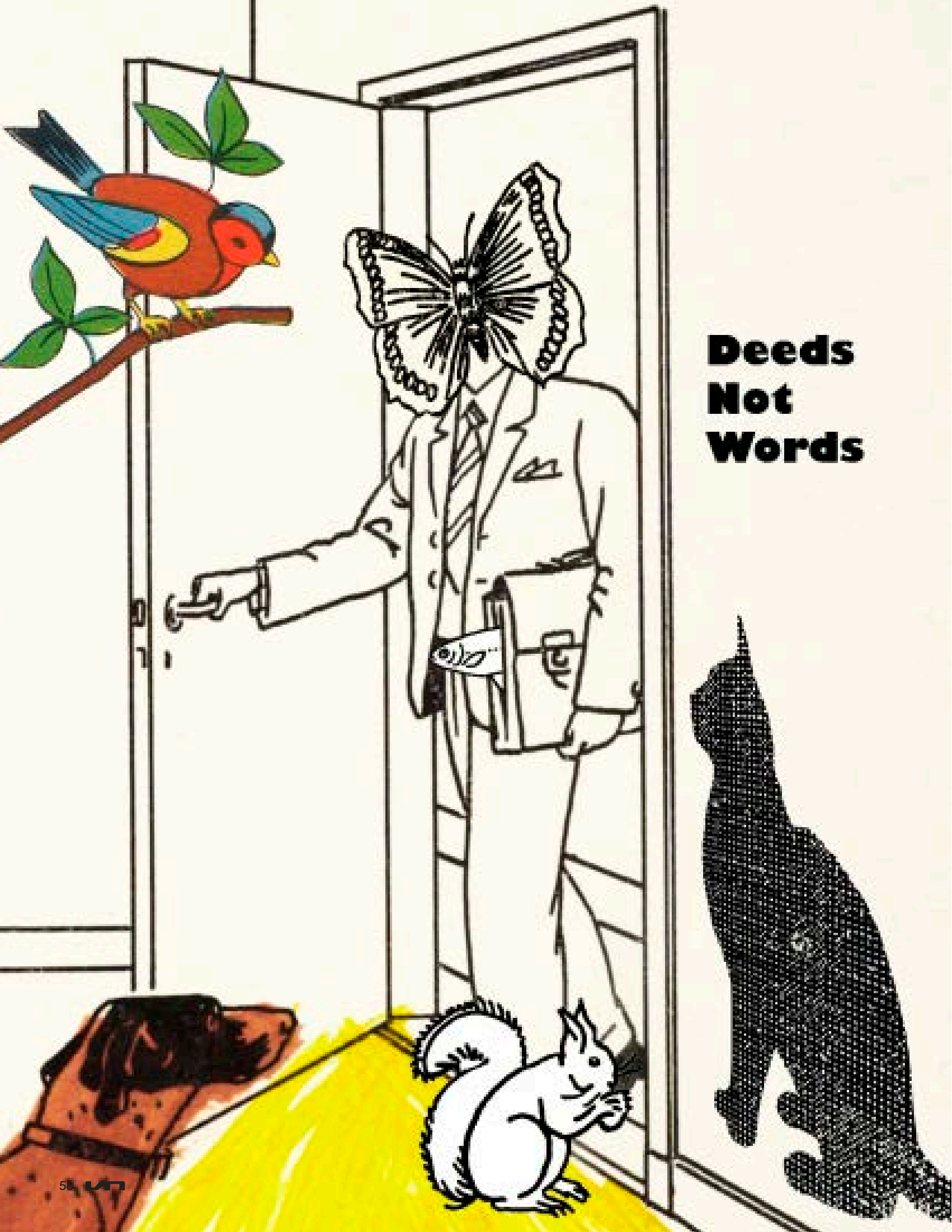
Disruptieve actie

Aangevoerd door Pippi van Ommen (gele overall, witte bandana) verzamelden een stuk of vijftien actievoerders van Extinction Rebellion zich die ochtend op een strikt geheimgehouden locatie om met een busje naar Papendrecht te rijden, als onderdeel van de Rebelle tegen de Fossiele Industrie.

De aftrap had een paar dagen eerder plaatsgevonden met een volstrekt legale demonstratie door de binnenstad van Rotterdam. Jonge en oude mensen en alles daar tussenin hadden luidkeels opgeroepen de fossiele industrie aan banden te leggen omdat de mondiale temperatuurstijging anders nooit beperkt zou blijven tot 1,5 graden, het doel van het Klimaatakkoord van Parijs, waar geen rebel trouwens meer echt in geloofde, maar je moest wat. Machteloos niets doen is erger dan actie voeren.

De demonstratie eindigde op een parkeerplaats aan de rand van de stad waar niemand meer naar ze keek en niemand

Deeds Not Words

Voor de nieuwe
luchthaven moeten
2565 hectares
wetlands, mangrove-
bossen en wadden
wijken en raken
duizenden vissers
hun visgronden kwijt.

meer luisterde. De politie hield het na tien minuten voor gezien en liet de demonstranten achter op wat inmiddels begon te lijken op een miniatuur popfestival.

Tegelijk met het busje richting Papendrecht vertrok een auto met XR-actievoerders uit Rotterdam-Zuid. Ze zouden niet zelf de ladders opklimmen, maar aan de zijlijn van de actie speciale taken uitvoeren, zoals de rebel in het groene vestje met het woord 'wellbeing' (hij zou steeds checken of iedereen oké was), de rebel in het paarse hesje die de politie (die ongetwijfeld op zeker moment zou komen opdagen) te woord zou staan en een cameraman die alles filmde.

Disruptieve acties

Na lang aarzelen had ik me aangesloten bij een groepje fotografen en filmers van XR die ervoor zouden zorgen dat de Rebelle tegen de Fossiele Industrie niet onopgemerkt voorbij zou gaan. Sterker nog: de mate waarin 'de media' de acties oppikten, was de mate waarin de rebelle een succes genoemd mocht worden, waarbij een item op het *NOS Journaal* van 8 uur gold als potentieel grootste wapenfeit.

Pas op het laatste moment werd bekend dat we richting Papendrecht gingen, naar het hoofdkantoor van Boskalis, naar een van de 'disruptieve acties' van Extinction Rebellion: onaangekondigde, geweldloze, burgerlijk ongehoorzame, vaak kleurrijke en creatieve acties. Handelsmerk van XR.

De filmer en ik stonden met onze camera's in de aanslag toen het busje bij de hoofdingang aankwam, de rebellen sprongen een voor een het busje uit. De laatste meters naar de ingang legden ze met ladders op hun schouders af en binnen een mum van tijd hadden ze het spandoek hangen.

Daarna werd het min of meer stil. Een beveiliging kwam poolshoogte nemen, maar deed niets, een paar Boskalis-medewerkers kwamen naar buiten, bleven een tijdje staan kijken en gingen weer naar binnen, twee agenten kwamen langs,

maar deden niets. De adrenaline daalde tot net boven het nulpunt.

Totdat Berdowski de hoek om kwam fietsen. Op de foto die later op de site van het *AD* en andere plekken opdook, staat hij met zijn handen in zijn zakken Pippi te woord, zij met haar handen in de zakken van haar gele overall, op de achtergrond de gele rook van de flares. Het tafereel deed denken aan de film *The Hunger Games*, waarin de rebelle Katniss Everdeen het opneemt tegen Snow, de machtige president van Panem.

Met voeten getreden

Pippi van Ommen was in Manila lang voordat de baggerschepen van Boskalis de baai binnen kwamen varen.

Na haar stage in 2019 bij Kalikasan People's Network for the Environment, deed zij daar onderzoek voor haar masterthesis Internationaal Land- en Waterbeheer in Wageningen. Ze concludeerde daarin dat het Nederlands buitenlandbeleid in delta-gebieden vooral gericht is op het binnenhalen van grote opdrachten voor bedrijven als Boskalis. Dat dit op papier gebeurt volgens internationale regels ter bescherming van mensenrechten en ecosystemen, maar dat beide bij de aanleg van de New Manila International Airport (die zij als casus nam) met voeten worden getreden.

Op de dag dat zij tegenover Berdowski stond, was zij het hoofdkantoor van Boskalis binnengelopen om het dossier *You Fucked Up* in te leveren, met rapporten en artikelen die haar claims moesten onderbouwen. De rebellen hadden inmiddels foto's opgehangen van vissersbootjes in Makassar, Indonesië, die het baggerschip *The Queen of The Netherlands* omsingelen omdat die hun visgronden verstoort. De vissers houden borden omhoog met de tekst *Boskalis is the New Colonialist*.

Voor de nieuwe luchthaven in Manila moeten 2565 hectares wetlands, mangrovebossen en wadden wijken, verliezen beschermde trekvogels een cruciale tussenstop en raken duizenden vissers hun visgronden kwijt op een plek die het *Manila*

‘Consultants uit de Nederlandse water-sector organiseerden bijeenkomsten met stakeholders, waar zij alleen maar hun eigen verhaal verkondigen.’

Bay Sustainable Development Masterplan (opgesteld met steun van Nederland) aanwijst als *‘strict protection zone’*. In het plan staat dat een luchthaven op deze plek niet aan te raden is vanwege de kwetsbare ecosystemen, de zinkende bodem en de gevoeligheid voor overstromingen en stormen, die door de klimaatverandering alleen maar zullen toenemen.

Twee jaar geleden zag Pippi bootjes in de Manila Baai rondvaren met mannen in hesjes die metingen aan het verrichten waren. ‘Wij waren nog bezig met bespreekbaar maken of je hier überhaupt een vliegveld moet bouwen. Dan zie je die bootjes en weet je dat je tien stappen achterloopt. Consultants uit de Nederlandse watersector organiseerden voor dit plan bijeenkomsten met stakeholders, waar zij alleen maar hun eigen verhaal verkondigen, de mensen worden niet gehoord, vervolgens noteren zij “met Kalikasan aan tafel gezeten” en vinken het boxje *stakeholders analyses af*.’

Trots

Berdowski deed begin dit jaar iets wat hij nooit eerder had gedaan: een opiniestuk naar *de Volkskrant* sturen, als reactie op een opiniestuk van twee dagen eerder, waarin Murtah Shannon van Both Ends en Leon Dulce van Kalikasan betogen dat de Nederlandse overheid en Boskalis in strijd met de eigen klimaatambities handelen in Manila Baai.

In zijn verweer schrijft Berdowski dat Boskalis samen met zijn klant in de Filipijnen en vier gerenommeerde adviesbureaus een uitgebreide milieueffectrapportage heeft opgesteld, volgens de hoogste internationale standaarden. Om de negatieve effecten op met name de trekvogels te verzachten, leggen ze honderden hectares nieuwe wetlands aan. Het plan hiervoor druist volgens Berdowski ‘zeker niet in tegen de uitgangspunten van het masterplan’, zoals Both Ends en Kalikasan beweren.

Hij schrijft trots te zijn op de manier waarop Boskalis invulling geeft aan de ‘jarenoude wens van de Filipijnen om

het vliegveld te verplaatsen, terwijl we met onze brede ervaring duurzame oplossingen kunnen bieden voor de negatieve effecten op de natuur.’

Een paar maanden later ontving Boskalis een exportkredietverzekering (1,5 miljard euro) van de Nederlandse staat. In een uitgebreide brief aan de Kamer verklaarde staatssecretaris Marnix van Rij er alle vertrouwen in te hebben dat alles zou verlopen volgens internationale standaarden.

Maritiem dienstverlener

De zomervakantie brak voor de baggeraars aan nadat mijn interviewverzoek bij Berdowski op het bureau was beland (als het tenminste langs zijn PR-medewerkers was gekomen).

Op 18 augustus volgde de presentatie van de halfjaarcijfers (omzetstijging van 22%, brutowinst € 292 miljoen) en een week later de ingelaste vergadering van aandeelhouders, waarin zij het verontrustende overnamebod van investeringsmaatschappij HAL bespraken, die op dat moment al 55% van de aandelen in handen had. HAL wil Boskalis van de beurs halen zodra zij genoeg aandelen in handen hebben om dat te kunnen doen.

Kortom, Berdowski had andere dingen aan zijn hoofd. Ik had hem willen vragen naar het werk dat Boskalis’ zeshonderd schepen verrichten in verre oorden, naar Makassar en Manila, naar de rol die zij in de energietransitie willen spelen. De corporate website zegt dat actie ondernemen tegen klimaatverandering niet langer vrijblijvend is. ‘We hebben een richting uitgezet voor ons bedrijf, in lijn met het Klimaatakkoord van Parijs. Boskalis heeft de ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn in al onze wereldwijde activiteiten.’

Berdowski leek ooit voorbestemd voor de wetenschap. Hij studeerde chemie, promoveerde aan de Universiteit Utrecht en sleepte prestigieuze prijzen voor jonge wetenschappers in de wacht. Niet lang daarna liet hij de universitaire wereld achter zich om voor Shell te gaan werken en een jaar later bij adviesbureau Krekel van

der Woerde Wouterse, waar hij veertien jaar lang zou blijven.

Wat hem tegenstond aan wetenschappelijk onderzoek, zei hij in het blad *Management Scope*, was het bestuderen van ‘het terrein van een postzegel’.

In 1997 kwam hij bij Boskalis in de Raad van Bestuur, hij werd CEO in 2006, en transformeerde het bedrijf van baggeraar tot ‘maritiem dienstverlener’ met de takken baggeren, sleepvaart, berging en offshore energie.

Dit gaan we oplossen

In de tijd dat Berdowski opklom binnen Boskalis, zat Pippi in Jakarta op de basisschool, waar zij voor het eerst hoorde over de opwarming van de aarde. Ze geloofde nog dat het zou lukken om de opwarming te stoppen. Het was een probleem met een oplossing, zoals armoede een probleem was met een oplossing.

De muur was gevallen, het einde van de geschiedenis was aangebroken, klimaatverandering leek nog ver weg. ‘Ik deed een project Global Cooling en dacht yeah, dit gaan we oplossen. Toen werd ik ouder en tijdens mijn studie, die niet over klimaatverandering ging, hoorde ik al die wetenschappers en ik dacht: we hebben het niet gehaald, we gaan het volgende ook niet halen. We hebben er mooie woorden aan gewijd, maar nul actie. Zo’n desillusie.’

Indonesië heeft haar gevormd, zegt ze, zoals Indonesië heel Nederland heeft gevormd. Haar opa’s zijn er geboren, haar overgrootvader werkte bij de KNIL en de andere was ingenieur op een suikerrietplantage. ‘Het was ons achterland, waar we alles vandaan hebben gehaald. Alle rijkdom die ik heb, is aan Indonesië te danken. Het koloniale verleden is zo verweven met wie wij zijn en hoe onze samenleving is opgebouwd, het zit zo diep. Het is geen makkelijke opdracht om je als Nederlander tot die geschiedenis te verhouden en je verantwoordelijkheid te nemen voor de crisis waar we nu middenin zitten.’

In het najaar van 2018 kondigden actievoerders in Londen een *Declaration*

of Rebellion af tegen de Britse regering, waarna zesduizend actievoerders vijf bruggen in Londen blokkeerden en nog meer burgerlijk-ongehoorzame acties aankondigden, zolang de regering niet genoeg deed om klimaatverandering tegen te gaan. Een paar maanden later zag Extinction Rebellion Nederland het licht. Pippi sloot zich direct aan. ‘Toen die actie het wereldtoneel opknalde, dacht ik: daar wil ik bij zijn.’

Tweehonderd windmolens

Berdowski zette zijn fiets op de standaard, nam het tafereel van de rebellen in zich op en vroeg wat ze hier eigenlijk kwamen doen, waarop een van de rebellen vroeg of Berdowski dat zelf niet kon bedenken. ‘Nee,’ zei Berdowski. ‘We hebben net tweehonderd windmolens neergezet.’

Het leverde hem een cynisch applausje op van de rebellen.

‘Wij staan hier voor klimaatrechtvaardigheid,’ zei een andere rebel, ‘wat betekent dat voor u, klimaatrechtvaardigheid?’

Fair enough vond Pippi het antwoord van Berdowski dat dit per context verschilt, en ze legde hem de casus Makassar en de casus Manila voor. Ja, Makassar was achter de rug en de vissers die door het baggeren niet of nauwelijks meer konden vissen, hebben compensatie gekregen. En Manila? Daar bouwen we een vliegveld, zei Berdowski.

Het persbericht dat destijds werd verstuurd, meldde dat Boskalis met deze opdracht van 1,5 miljard euro (de grootste in de geschiedenis van het bedrijf) een bijdrage levert ‘aan de lokale economie en de socio-economische groei van de regio rond Manila’.

Het draait om mensen

In verschillende interviews zei Berdowski dat hij liever geen interviews geeft, en als hij een interview geeft, dan moet het niet om hem gaan, maar om Boskalis. In het blad *Management Scope* zei hij dat hij niet anders dan een authentiek leider kan zijn en dat hij in toeval gelooft of desnoods het lot: hij kan goed accepteren dat de zaken gaan

‘Het is geen makkelijke opdracht om je tot de geschiedenis te verhouden en je verantwoordelijkheid te nemen voor de crisis waar we nu middenin zitten.’

zoals ze gaan. In een portret in *Het Financieele Dagblad* ter gelegenheid van zijn tienjarig jubileum als CEO in 2016, type- ren analisten en ondernemers hem als 'strategisch vrij briljant', 'een systeemdenker', 'extreem intelligent', 'rationeel en veel-eisend', 'een krachtige persoonlijkheid'. Ze zijn het er over eens dat 'er maar één man is die de koers bepaalt bij Boskalis en dat is Peter'.

Code rood voor de mensheid

Lang voordat de secretaris-generaal van de Verenigde Naties het nieuwste IPPC-rapport omschreef als 'code rood voor de mensheid' en lang voordat de gevolgen van klimaatverandering het nieuws begonnen te domineren (stikstofcrisis, aanhoudende droogte, zakkend grondwaterpeil, overstromingen in Pakistan, klimaatvluchtelingen), was Berdowski, toen nog werkzaam bij Krekel van der Woerde Wouterse, betrokken bij het onderzoek *Duurzaamheid in 2050* van het ministerie van Economische Zaken. Het ging over het invullen van de Nederlandse vraag naar energie met herbruikbare bronnen als zon, wind en aardwarmte. Het ging om niet meer dan een kwart van de vraag, de rest zou uit het buitenland moeten komen.

'Deze analyse geldt nog steeds,' zei Berdowski vorig jaar september in het radio-programma *BNR Zakendoen*, wat voor presentator Thomas van Zijl een voorzetje was om te vragen hoe belangrijk het betugelen van de klimaatcrisis is voor Boskalis. Berdowski's antwoord ging over klimaat-adaptatie, het geruststellen van aanhousers, het betaalbaar maken van duurzame energie, het faciliteren van de vraag uit de markt en Boskalis als dobber op de golven van de wereldeconomie.

Volgens het instagramaccount van Boskalis is werken bij het bedrijf *creating new horizons and sustainable solutions*. In filmpjes om nieuwe 'fleet trainees' voor het bedrijf te werven, vertellen trainees die al binnenboord zijn tegen een achtergrond van megaschepen, machtige machines, meeslepende muziek en oneindig blauwe

oceanen dat ze bij Boskalis alle ruimte krijgen om innovatieve ideeën uit te voeren, zoals bijvoorbeeld de bouw van kunstmatige koraalriffen, en dat werken bij Boskalis bovenal teamwerk is. Berdowski zei ooit in *Management Scope*: 'Je zou denken dat een bedrijf met zoveel schepen draait om schepen, maar het draait om mensen.'

Het klinkt al met al fantastisch om te werken bij Boskalis.

Een aantal oud-studiegenoten van Pippi staat er op de loonlijst, ingenieurs die de missie van de Koninklijke moeten waarmaken, samen met nog tienduizend medewerkers wereldwijd. Allemaal mensen, waarschijnlijk, die met technologische oplossingen willen bijdragen aan het verbeteren van leefomstandigheden in alle uithoeken van de wereld.

Spanning. Frictie. Wrijving

Vlak voordat Berdowski weer op zijn fiets stapte, bood hij de rebellen koffie en thee aan. Even later waren er thermoskannen en rebellen die de Boskalisbekertjes als souvenir mee naar huis wilden nemen. Ze gingen in een kring op de stoep zitten om te debriefen (vast ritueel van XR-acties). Een meisje in gele overall zei dat het *unreal* voelde, 'wij zitten hier veilig in onze overalls en zijn vanavond weer thuis, terwijl het leven van die vissers aan de andere kant van de wereld gesloopt is', waarop een jongen in zwarte broek en zwart jack (dit was zijn eerste XR-actie): 'Dit is niet unreal, maar juist de realiteit, dit is hoe de wereld is georganiseerd.'

Pippi wees naar de foto's van de vissers in Makassar en zei dat ze hier al zo lang mee bezig was. Dat de compensatie waar Berdowski het over had, veel vissers niet bereikt had en dat tachtig euro niets was in vergelijking met het verlies van levensonderhoud. Het meisje naast haar legde haar hand op haar schouder en Pippi zei dat het ook niet alleen om Boskalis ging. 'Het gaat om het wereldwijde systeem waarin bedrijven als Boskalis gesteund door de overheid doen alsof zij

'Wie gaat er in deze tijd een nieuw vliegveld bouwen, op een breekbaar ecosysteem waar mensen wonen.'

goed bezig zijn, terwijl ze met hun projecten alleen maar de klimaatcrisis verergeren en mensenrechten schenden.'

Vorige zomer vertelde ze in VPRO's *Future Shock* wat de disruptieve acties van Extinction Rebellion teweeg moeten brengen. Spanning. Frictie. Wrijving. Een spiegel om aan de samenleving voor te houden: aan welke kant sta jij? 'Mensen overlijden nu al als gevolg van klimaatverandering, maar de ergste scenario's kunnen we nog afwenden, met elke 0,01 procent minder CO₂-uitstoot zijn er levens die gered worden.'

Klimaatverandering is een *wicked problem*: elk jaar dat voorbijgaat zonder drastische vermindering van de wereldwijde emissies leidt tot grotere klimaatrampen. De acties van Extinction Rebellion sporen politieke leiders aan om nu actie te ondernemen. Op de website van XR staat *when hope dies, action begins*, waarover Pippi in *Future Shock* zei: 'Als je de klimaatcrisis in de ogen kijkt en erkent: oké, dit is misschien wel het einde, dan ontstaat ontzettend veel ruimte en vrijheid om in actie te komen. Het is ook stressverlagend om het idee te hebben dat je aan de goede kant van de geschiedenis staat, om bezig te zijn met een betere toekomst.'

XR is bezig om een vierde eis aan hun drie eisen (wees eerlijk, doe wat nodig is, laat burgers meebeslissen) toe te voegen, een eis die voorafgaat aan alle andere eisen: 'klimaatrechtvaardigheid voor iedereen'. Dit raakt aan de gebeurtenissen in Pakistan, waar een derde van het land onder water staat, meer dan tweehonderd doden zijn gevallen en 33 miljoen mensen hun huis zijn kwijtgeraakt. Het gaat over klimaatrechtvaardigheid, als de Pakistaanse klimaatminister de rijke landen met hun historische uitstoot aanwijst als medeschuldig aan de 'dystopische klimaattoestand' in haar land en oproept tot herstelbetalingen.

'Klimaatrechtvaardigheid,' zegt Pippi, 'gaat ook over het recht op een veilig bestaan, over wie op welke plek op de aarde mag wonen en wie daarover mag meepraten. Nederland heeft daarin een

grote verantwoordelijkheid omdat ons land zoveel kapot heeft gemaakt en daar ook nog mee doorgaat.'

Geen effect

Het gesprek tussen Berdowski en Pippi eindigde met de opmerking van Pippi dat ze genoeg had gezegd, 'wie gaat er in deze tijd van de geschiedenis een nieuw vliegveld bouwen, op een breekbaar ecosysteem waar mensen wonen', waarop Berdowski zijn visitekaartje aan haar presenteerde. Ze was welkom voor een nader gesprek, zei Berdowski, en kon dan meenemen wie ze wilde, ook mensen uit Manila.

Vier maanden later is dat gesprek er nog steeds niet geweest. Het ziet er naar uit dat beide partijen, de macht en de uitdager van de macht, inzien dat zij daar niets mee opschieten. 'We kunnen best gaan zitten en zeggen wat er altijd gezegd is,' zegt Pippi, 'maar dat gaat geen effect hebben en kan voor Boskalis als een goede PR-stunt uitpakken, dus we laten het maar zo. We blijven ze volgen en gaan door met actievoeren tegen het buitenlandbeleid en de Nederlandse watersector, die veel groter is dan alleen Boskalis.' ■

Volgens het instagramaccount van Boskalis is werken bij het bedrijf *creating new horizons and sustainable solutions*.